

Ik ben geboren op 4 januari 1951. De eerste week van de eerste maand van het eerste jaar van de tweede helft van de twintigste eeuw. Vanwege het historisch gewicht dat aan deze datum niet helemaal valt te ontzeggen, hadden mijn ouders me Hajime genoemd, wat 'begin' betekent in het Japans. Afgezien daarvan valt in verband met mijn geboorte niets bijzonders te vermelden. Mijn vader werkte bij een grote beursfirma, mijn moeder was huisvrouw. Mijn vader was als student gemobiliseerd en uitgezonden naar Singapore, waar hij na de oorlog een tijd in een krijgsgevangenenkamp heeft gezeten. Het huis van mijn moeder is in het laatste jaar van de oorlog getroffen door een B29 en volledig uitgebrand. Zij waren van een generatie die in de lange oorlog wonden heeft opgelopen.

Maar tegen de tijd dat ik werd geboren was er vrijwel niets meer over van de natrillingen van de oorlog. In de omgeving waar ik woonde was geen spoor van uitgebrande ruïnes, en evenmin van de bezetting. In dit kleine, vreedzame stadje woonden we in een huis dat beschikbaar was gesteld door het bedrijf van mijn vader. Het was een vooroorlogs huis dat enigszins vervallen was, maar wel ruim. In de tuin stonden grote pijnbomen en er was zelfs een kleine vijver met een stenen lantaarn.

Het stadje waar wij woonden was een schoolvoorbeeld van een buitenwijk voor de middenklasse. In die tijd woonde iedereen van de generatie van mijn vader in betrekkelijk kleine, vrijstaande huizen. Ze verschilden misschien in grootte, maar ze hadden allemaal een hal, een tuin, bomen. Het merendeel van de vrienden van mijn vader werkte ofwel bij een bedrijf of had een specialistisch beroep. Gezinnen waar de moeder werkte waren uiterst zeldzaam. De meerderheid van de gezinnen had een hond of een poes. Ik kende in die tijd niemand die in een flat of een appartement woonde. Later ben ik verhuisd naar een andere stad er vlak in de buurt, maar daar was het ongeveer hetzelfde. Daarom was ik er, tot ik in Tokio ging studeren, van overtuigd dat alle mensen in pak en das naar hun werk gingen, in een huisje met een tuin woonden en een kat of een hond hadden. Ik kon me, afgaand op mijn eigen ervaringen tenminste, geen ander leven voorstellen.

De meeste gezinnen hadden twee of drie kinderen. Dat was in mijn wereld het gemiddelde kindertal. Al mijn vrienden uit mijn kindertijd maakten zonder uitzondering, alsof ze in een mal gemaakt waren, deel uit van een gezin met twee, dan wel drie kinderen. Waren het er geen drie, dan waren het er twee en waren het er geen twee, dan waren het er drie. Gezinnen met zes of zeven kinderen kwamen bij uitzondering voor, maar een gezin met maar één kind was nog uitzonderlijker.

Ik was zo'n kind zonder broers of zusjes. Ik was enig kind. In mijn kindertijd ben ik daar altijd onder gebukt gegaan. Alsof er iets aan mij ontbrak wat alle anderen wel hadden.

Als kind had ik een bloedhekel aan het woord ‘enig kind’. Elke keer als ik het woord hoorde, werd ik eraan herinnerd dat ik iets miste. Het woord wees me als een vinger na. *Jij daar, incomplete.*

In de wereld waarin ik leefde, was het een vaststaand feit dat een enig kind wordt verwend door zijn ouders, zwak is en gruwelijk egocentrisch. Het werd gezien als een gegeven, van dezelfde orde als het feit dat een koe melk geeft of dat de luchtdruk daalt als je een berg beklimt. Daarom vond ik het afschuwelijk als mij werd gevraagd hoeveel broers en zusjes ik had. Zodra ze hoorden dat ik geen broertje of zusje had, was in een reflex hun mening gevormd. Daar heb je weer zo’n verwend, zwak, gruwelijk egocentrisch enig kind. Deze stereotiepe reactie kwetste en deprimeerde me.

Wat mij in mijn jeugd vooral deprimeerde en kwetste, was dat ze de spijker op zijn kop sloegen. Ik was inderdaad zo’n verwend, zwak, gruwelijk egocentrisch jongetje.

Op de lagere school waar ik naar toe ging, zaten geen kinderen zonder broertjes of zusjes. In die zes jaar heb ik maar één keer een ander enig kind ontmoet. Eentje maar. Daarom herinner ik me haar (het was een meisje) zo goed. Ik raakte bevriend met haar en met zijn tweeën bespraken we van alles. We begrepen elkaar. Je zou zelfs kunnen zeggen dat ik van haar hield.

Ze heette Shimamoto. Als gevolg van kinderverlamming vlak na haar geboorte sleepte ze een beetje met haar linkerbeen. Bovendien kwam ze van een andere school (Shimamoto kwam aan het eind van de vijfde klas op on-

ze school). Zodoende droeg ze een zware psychische last waarbij de mijne in het niet viel. Al droeg ze dan een grotere last dan ik, ze was ook minstens zoveel zelfbewuster en ongenaakbaarder dan ik. Ze klaagde tegen niemand. Op geen enkele manier liet ze iets blijken van haar nood. Wat er ook gebeurde, haar glimlach verdween nooit. Het leek zelfs of haar glimlach intenser werd naarmate het meer tegenzat. Het was een aantrekkelijke glimlach. Soms troostte ze me, of bemoedigde ze me. *Maak je geen zorgen* leek haar glimlach te zeggen, *hou vol, je slaat je er wel doorheen*. Als ik later aan Shimamoto terugdacht, kwam altijd het beeld van haar glimlach boven.

Shimamoto haalde goede cijfers op school en ze was tegen iedereen even beleefd en vriendelijk. In de klas had iedereen respect voor haar. Wat dat betreft verschilden we enorm. Maar dat betekende niet dat ze onvoorwaardelijk geliefd was bij haar klasgenoten. Niemand pestte of plaagde haar. Maar ze had, afgezien van mij dan, geen echte vrienden.

Daar was ze waarschijnlijk te koel en te zelfbewust voor. Misschien dat sommigen haar trots en hooghartig vonden. Maar ik voelde dat er achter haar woorden en haar uitdrukking iets warmes en kwetsbaars verborgen zat. En dat wilde, net zoals een kind dat verstoppertje speelt, toch een keer gezien worden, al had het zich nog zo goed verstopt.

Shimamoto was vanwege het werk van haar vader al vaak van school veranderd. Ik kan me niet herinneren wat voor werk haar vader deed. Ze heeft het me een keer pre-

cies uitgelegd, maar zoals de meeste kinderen had ik geen belangstelling voor het werk van iemands vader. Ik herinner me dat het een specialistisch beroep was dat te maken had met een bank of de belastingdienst of iets dergelijks. Het huis in westerse stijl waar ze was komen wonen, was groot voor een bedrijfswoning. Om het huis was een prachtige lage stenen muur. Als je tussen de heg door gluurde die op deze stenen muur stond, kon je het gazon zien.

Zij was even groot als ik en had uitgesproken gelaats-trekken. Ze zou zoveel jaar later een opmerkelijk mooie vrouw worden. Maar toen ik haar voor het eerst ontmoette, kwam haar uiterlijk nog niet overeen met haar innerlijke kwaliteit. Het had nog iets onevenwichtigs en de meeste mensen vonden haar niet zo aantrekkelijk om te zien. Ik denk dat het kwam doordat het volwassen deel in haar niet goed aansloot bij het deel in haar dat nog kind was. Mensen voelden zich ongemakkelijk bij dit gebrek aan evenwicht.

Omdat ze zo dichtbij woonde (letterlijk op de spreekwoordelijke steenworp afstand) werd ze de eerste maand in de klas naast mij gezet. Ik bracht haar de noodzakelijke details van het schoolleven bij: de schoolboeken, de wekelijkse test, de spullen die voor elke les nodig waren, bij welke les we gebleven waren, de beurt bij het schoonmaken en de schoolmaaltijd. Het was beleid van de school dat het kind dat het dichtst in de buurt woonde zich ontfermde over de nieuwe leerling. In haar geval – vanwege haar lamme been – werd ik apart bij de meester geroepen, die mij met nadruk wees op mijn taak.

Zoals dat gaat wanneer elf- en twaalfjarige kinderen van verschillend geslacht elkaar voor het eerst ontmoeten, was onze conversatie de eerste dagen onhandig en stroef. Maar toen we erachter waren gekomen dat we allebei enig kind waren, gingen we al snel vertrouwd met elkaar om. Voor ons allebei was het de eerste keer dat we een ander enig kind ontmoetten. Er viel zoveel te praten over enig kind zijn. Vaak liepen we samen van school naar huis. En terwijl we langzaam – vanwege haar been – deze afstand van ruim een kilometer aflegden, praatten we over van alles. We ontdekten dat we veel gemeen hadden. We hielden allebei van boeken. We hielden allebei van muziek. We waren allebei dol op katten. We waren er allebei niet goed in om een ander uit te leggen wat we bedoelden. We hadden allebei een lange lijst met dingen die we niet lustten. We hadden er allebei geen moeite mee te studeren voor vakken die ons lagen en hadden een dodelijke hekel aan de vakken die ons niet lagen. Een groot verschil was dat zij veel meer zelfdiscipline kon opbrengen dan ik. Ook voor de vakken waar ze een hekel aan had deed ze goed haar best en haalde ze redelijk goede cijfers. Ik niet. Als er bij de schoolmaaltijden iets op het menu stond dat ze niet lustte, dan at ze het toch allemaal op. Ik niet. Met andere woorden, de verdedigingsmuur die ze rond zichzelf had opgetrokken, was veel hoger en sterker dan de mijne. Maar wat daarbinnen lag, had opvallend veel overeenkomsten.

Als ik met haar samen was, ontbrak dat ongemakkelijke, ongedurige gevoel dat ik bij andere meisjes had. Ik hield ervan samen met haar naar huis te lopen. Ze sleepte een beetje met haar linkerbeen als ze liep. Soms rustten

we onderweg uit op een bankje in een park, maar dat vond ik nooit erg. Integendeel, ik genoot ervan dat het langer duurde.

We brachten veel tijd samen door, maar ik herinner me niet dat iemand ons ermee plaagde. Toen is het me niet zo opgevallen, maar nu ik erover nadenk is het toch wel vreemd. Op die leeftijd worden een jongen en meisje die het goed met elkaar kunnen vinden vaak geplaagd of uitgelachen. Ik denk dat het kwam door Shimamoto's karakter. Ze had iets wat bij anderen een lichte spanning opriep. Ze had iets over zich waardoor anderen het niet waagden flauwe dingen tegen haar te zeggen. Zelfs de leraren leken tegenover haar soms gespannen. Misschien had het ook te maken met haar lamme linkerbeen. In ieder geval leek iedereen het niet erg gepast te vinden om Shimamoto te plagen. En dat kwam mij goed uit.

Vanwege haar been deed Shimamoto vrijwel nooit mee met de gymlessen. Bij wandelen en bergbeklimmen bleef ze thuis. Ook ging ze niet mee naar het zwemuitstapje in de zomer. Bij sportdagen was ze uit haar doen. Afgezien hiervan nam ze gewoon deel aan het schoolleven. Ze sprak vrijwel nooit over haar verlamde been. Ik kan het me in ieder geval niet herinneren. Ook als we samen van school naar huis liepen, verontschuldigde ze zich nooit voor haar langzame tred. Uit haar blik sprak het evenmin. Maar ik begreep heel goed dat dat been haar dwarszat en dat ze het er, juist omdat het haar dwarszat, nooit over had. Ze speelde liever niet bij andere kinderen, om niet in de hal haar schoenen uit te hoeven doen. Ze hield er niet van als iemand kon zien dat de vorm van haar schoen en

de dikte van de zool links en rechts verschilden. Ik denk dat het speciaal gemaakte schoenen waren. Het viel me op omdat ze thuis haar schoenen ogenblikkelijk in het schoenkastje wegborg.

Bij Shimamoto thuis hadden ze een gloednieuwe stereo-installatie en ik ging er vaak heen om platen te luisteren. Het was een indrukwekkende stereo-installatie. De platencollectie van haar vader was een stuk minder indrukwekkend. Ze hadden misschien hooguit vijftien lp's in huis. Het merendeel daarvan was lichte klassieke muziek voor beginners. Toch hebben we die vijftien platen grijs gedraaid. De muziek kan ik me nu nog van voor tot achter herinneren.

Het was Shimamoto's taak zich over de platen te ontfemen. Ze haalde een plaat te voorschijn uit zijn hoes, legde hem met twee handen op de draaitafel zonder met haar vingers de groeven aan te raken, veegde met een klein borsteltje het stof van de kop en liet de naald voorzichtig op de plaat zakken. Als de plaat was afgelopen, deed ze er een antistatische spray op en veegde hem met een vilten doekje af. Dan deed ze hem weer terug in zijn hoes en zette die terug op zijn plaats. Deze reeks handelingen, die haar door haar vader was ingeprent, voerde ze beangstigend ernstig uit, met toegeknepen ogen en ingehouden adem. Ik zat altijd op de bank gebiologeerd naar haar handelingen te kijken. Als de plaat ten slotte weer op zijn plaats in de kast stond, keek Shimamoto naar mij en glimlachte flauwtjes. Elke keer opnieuw drong dit beeld zich aan me op: dat ze zich niet slechts over een plaat had ontfemd, maar over een kwetsbare ziel in een glazen fles.

Wij hadden geen platenspeler en geen platen. Mijn ouders gaven niet om muziek. Daarom zat ik altijd op mijn kamer met mijn oor gekluisterd aan een plastic AM-radiootje. Ik luisterde meestal naar rock-'n-roll. Maar al snel begon ik ook van de lichte klassieke muziek te houden die ik bij Shimamoto hoorde. Dat was muziek 'van een andere wereld', en dat ik ertoe was aangetrokken had er waarschijnlijk alles mee te maken dat Shimamoto tot deze andere wereld behoorde. Een of twee keer per week brachten we een middag door op de bank met een kop thee die Shimamoto's moeder voor ons had gezet, luisterend naar de ouvertures van Rossini, de Peer Gynt suite of de pastorale van Beethoven. Haar moeder vond het fijn als ik op bezoek kwam. Ik denk dat ze blij was dat haar pas van school veranderde dochter een vriend had gemaakt en ik denk dat het haar ook beviel dat ik altijd netjes en beleefd was. Eerlijk gezegd had ik het niet bepaald op haar moeder. Niet dat ze onvriendelijk tegen me was, maar haar manier van praten had iets irritants waardoor ik me ongemakkelijk voelde.

Van de platen van haar vader waren de pianoconcerten van Liszt me het dierbaarst. Op de voorkant stond het eerste, op de achterkant het tweede. Ik hield ervan om twee redenen. De platenhoes was heel mooi en verder was er niemand in mijn omgeving – afgezien van Shimamoto natuurlijk – die naar de pianoconcerten van Liszt luisterde. Die gedachte deed mijn hart sneller kloppen. Ik kende een wereld die niemand om mij heen kende. Het was als een geheime tuin waar alleen ik naar binnen mocht. Het was alsof ik naar een hoger bestaansniveau werd opgetild.

Bovendien was het mooie muziek. Eerst klonk ze mij overdreven, gekunsteld en onsamenvattend in de oren. Maar naarmate ik de muziek hoorde, begon ze in mijn bewustzijn beetje bij beetje samen te komen, zoals een vage projectie die geleidelijk scherper wordt. Als ik me met mijn ogen stijf dicht op de muziek concentreerde, kon ik zien dat in de klanken van deze muziek draaikolken rolden. Zodra de ene draaikolk was ontstaan, ontsprong hieruit weer een volgende draaikolk. En ook deze draaikolk was weer verbonden met een volgende draaikolk. Deze draaikolken bezaten, maar dat bedenk ik natuurlijk nu pas, een meditatieve, abstracte kwaliteit. Ik wilde op een of andere manier het bestaan van deze draaikolken met Shimamoto delen. Maar ze waren van een orde die met alledaagse woorden niet te beschrijven valt. Daarvoor waren woorden van een heel andere orde nodig, maar ik kende die woorden nog niet. Bovendien wist ik ook niet of alles wat ik voelde het waard was om te verwoorden.

Helaas ben ik de naam van de uitvoerend pianist vergeten. Ik kan me alleen de kleurige, glimmende hoes herinneren, en het gewicht van de plaat. De plaat was mysterieus zwaar en dik.

Tussen de klassieke platen van de Shimamoto's stonden ook een plaat van Nat King Cole en een plaat van Bing Crosby. Die twee platen draaiden we echt vaak. Die van Crosby was een plaat met kerstliedjes, maar we luisterden ernaar zonder onderscheid der seizoenen. Het verbaast me nog steeds dat die muziek ons niet de keel uit is gaan hangen.

Op een dag tegen Kerstmis was ik samen met Shima-

moto in hun woonkamer. We zaten als altijd op de bank platen te luisteren. Haar moeder was boodschappen doen en wij waren alleen thuis. Het was een zwaarbewolkte, donkere wintermiddag. Wanneer het zonlicht er eindelijk in slaagde door de opeengestapelde laag wolken heen te dringen, leek het alsof het door fijne stofdeeltjes weer werd afgeschuurd. Alles werd onscherp en traag. Het liep tegen het eind van de middag en in de kamer was het donker alsof het al avond was. Ik denk dat de straatverlichting nog niet aan was. Alleen het licht van de gaskachel gaf een rode gloed op de muur. Nat King Cole zong 'Pretend'. Natuurlijk begrepen we niets van de Engelse tekst. Voor ons was dat slechts een soort toverspreuk. Toch hielden we van dit nummer en omdat we het zo vaak hadden gedraaid, konden we het begin meezingen.

*Pretend you're happy when you're blue
It isn't very hard to do*

Nu begrijp ik de betekenis natuurlijk wel. De tekst kwam overeen met Shimamoto's innemende glimlach. Misschien had hij gelijk. Maar bij tijden is het wel degelijk moeilijk.

Shimamoto droeg een blauwe trui met een ronde hals. Ze had veel blauwe truien. Ze hield blijkbaar van blauwe truien. Misschien pasten blauwe truien goed bij de marineblauwe jas die ze altijd aanhad naar school. De kraag van haar witte blouse kwam bij haar hals te voorschijn. Verder droeg ze een geruite rok en witte katoenen sokken. In het zachte materiaal van haar strak zittende trui kon ik

de contouren zien van haar onbeduidende borstjes. Ze zat op de bank met haar beide benen onder zich opgetrokken. Een elleboog leunde op de rugleuning van de bank. Met haar blik op de verte luisterde ze naar de muziek.

‘Denk je,’ zei ze, ‘dat het echt waar is dat ouders die maar één kind hebben slecht met elkaar overweg kunnen?’

Ik had mijn gedachten al eens laten gaan over deze kwestie. Maar een causaal verband had ik niet duidelijk kunnen vaststellen.

‘Waar heb je dat vandaan?’

‘Iemand zei het tegen me. Al lang geleden. Als ouders slecht met elkaar overweg kunnen, krijgen ze maar één kind. Dat vond ik een heel verdrietige gedachte.’

‘Hmmm,’ zei ik.

‘Kunnen jouw vader en moeder goed met elkaar overweg?’

Die vraag kon ik niet meteen beantwoorden. Ik had er nog nooit over nagedacht.

‘Mijn moeder is niet zo sterk,’ zei ik. ‘Ik weet niet precies hoe het zit, maar het zou te zwaar voor haar zijn om nog een kind te krijgen. Daarom kan het niet.’

‘Heb je er weleens over nagedacht hoe het zou zijn om een broertje of zusje te hebben?’

‘Nee, nooit.’

‘Hoezo? Hoezo heb je daar nooit over nagedacht?’

Ik pakte de platenhoes die op tafel lag op en keek ernaar. Maar het was te donker in de kamer om de opdruk te kunnen lezen. Ik legde de hoes weer terug op tafel en ik wreef een paar keer met mijn pols over mijn ogen. Mijn moeder had me diezelfde vraag al eens gesteld. Mijn ant-

woord had haar blij noch verdrietig gemaakt. Ze had alleen vreemd gekeken. Toch was het een uiterst eerlijk en oprecht antwoord.

Het was ook een heel lang antwoord. Ik slaagde er niet in me beknopt uit te drukken. Maar wat ik wilde zeggen kwam uiteindelijk hierop neer: ‘De persoon die ik nu ben heeft nooit broers of zussen gehad en als ik ze wel had gehad dan zou ik nu een ander persoon zijn dan wie ik nu ben en daarom is het eigenlijk strijdig met de logica dat de persoon die ik nu ben nadenkt over eventuele broers en zussen.’

Ik gaf Shimamoto hetzelfde antwoord. Daarop keek ze me lange tijd aan. Haar uitdrukking had iets aandoenlijks. Daarin lag – maar dat heb ik natuurlijk pas achteraf bedacht – iets sensueels, alsof ze zachtjes, laagje voor laagje, dunne schillen van je hart afpelde. Ik herinner me nog hoe haar dunne lippen subtiel van vorm veranderden met de verandering in haar uitdrukking, en hoe diep in haar ogen bij vlagen vaag een lichtje te zien was. Het deed me denken aan een klein, flakkerend kaarsvlammetje achter in een lange, donkere kamer.

‘Ik geloof dat ik wel iets begrijp van wat je zegt,’ zei ze met een volwassen, rustige stem.

‘Meen je dat?’

‘Ja,’ zei Shimamoto. ‘Volgens mij zijn er in het leven dingen die je terug kunt draaien en dingen waarbij dat niet kan. Dat de tijd voorbijgaat is zoiets wat je niet terugdraait. Als je tot hier gekomen bent, dan kun je niet meer terug. Dat is toch zo?’

Ik knikte.

‘Met de loop van de tijd kristalliseert er van alles uit. Als cement in een emmer. Als dat gebeurt, kunnen we niet meer op onze schreden terugkeren. Je bedoelt toch dat jouw cement al is uitgehard en dat er daarom geen andere jij kan bestaan dan de jij die je bent?’

‘Zoiets ja,’ zei ik met onzekere stem.

Shimamoto bestudeerde een tijdje haar handen. ‘Weet je waar ik zo nu en dan aan denk? In wat voor huis ik later zal wonen als ik getrouwd ben, en hoeveel kinderen ik zou willen krijgen, dat soort dingen.’

‘Echt?’ zei ik.

‘Denk jij daar nooit aan?’

Ik schudde mijn hoofd. Daar denken twaalfjarige jongens niet over na. ‘En, hoeveel kinderen wil je later?’

Ze legde de hand die op de rugleuning van de bank lag op haar knie. Ik staarde afwezig naar haar vingers die langzaam de ruitjes van haar rok natrokken. Dat had iets geheimzinnigs. Het leek alsof uit haar vingertop een doorzichtige draad te voorschijn kwam die een nieuwe tijd spon. Als ik mijn ogen sloot, kon ik in de duisternis draaikolken zien opwellen. De draaikolken ontstonden en verdwenen ook weer zonder geluid. In de verte hoorde ik Nat King Cole ‘Ten zuiden van de grens’ zingen. Nat King Cole zong natuurlijk over Mexico. Maar dat wist ik toen niet. Ik voelde alleen dat die woorden een wonderlijke klank hadden. Elke keer als ik dit nummer hoorde, vroeg ik me af wat er toch ten zuiden van de grens zou zijn. Toen ik mijn ogen weer opendeed, bewogen de vingers van Shimamoto nog steeds langs de ruitjes van haar rok. Diep in mijn lichaam voelde ik een verrukkelijke, zoete pijn.

‘Gek is dat toch,’ zei ze. ‘Ik kan me niet voorstellen dat ik meer dan één kind krijg. Ik kan me wel voorstellen dat ik moeder word, ik kan me ook voorstellen dat ik een kind krijg. Maar dat dat kind broertjes of zusjes krijgt, kan ik me weer niet voorstellen. Het is enig kind.’

Zij was onmiskenbaar een vroegrijp meisje en onmiskenbaar was ze nieuwsgierig naar mij als exemplaar van het andere geslacht. Dat was wederzijds. Maar ik wist niet hoe ik daarmee om moest gaan. Shimamoto wist het waarschijnlijk ook niet. Eén keer heeft ze mijn hand gegrepen. Toen ze me eens de weg wees, pakte ze mijn hand beet om me mee te tronen. Het duurde hooguit tien seconden, maar het voelde als dertig minuten. Toen ze mijn hand losliet, wilde ik dat het nog veel langer had geduurd. Ik begreep het wel. Ze had spontaan mijn hand gepakt, maar ze had ook heel graag mijn hand vast willen houden.

Ik herinner me nu nog hoe haar hand voelde. Het was anders dan alles wat ik kende. Het was het warme, kleine handje van een twaalfjarig meisje. Maar in deze vijf vingers en deze handpalm lag, als in een etalage, alles samen gebald wat ik wilde weten en alles wat ik weten moest. Door mijn hand vast te houden had ze me laten weten dat zo’n plek werkelijk bestond. Het was net alsof ik gedurende die tien seconden een vogeltje was geworden. Ik kon door de lucht vliegen en de wind voelen. Ik kon van hoog in de lucht verre landschappen zien. Zo hoog zelfs, dat ik niet alles meer kon onderscheiden. Maar ik voelde dat het er was. Ooit zou ik er komen. Dit besef deed mijn adem stokken en mijn borst trillen.

Daarna heb ik thuis op mijn kamer aan mijn bureau lang naar die hand zitten kijken. Ik was heel blij dat ze mijn hand had vastgepakt. Deze tedere aanraking gloeide nog enkele dagen na in mijn hart. Maar tegelijkertijd was ik in verwarring en bedrukt. Ik had geen idee hoe ik met deze warmte om moest gaan.

Na de lagere school gingen Shimamoto en ik elk naar een andere middelbare school. Door omstandigheden verhuisden we naar een andere stad. Het was maar twee haltes met de trein. Ik ben nog een paar keer bij haar op bezoek geweest. Misschien drie of vier keer in de eerste drie maanden nadat we waren verhuisd. Daarna niet meer. In die tijd stonden we op de drempel van een uiterst gevoelige leeftijd. We zaten alleen op een andere school en ik woonde maar twee treinhalthes verder, maar toch voelde het alsof onze hele wereld was veranderd. We hadden andere vrienden, andere schooluniformen, andere studieboeken. Mijn lichaam, mijn stem, de manier waarop ik over allerlei dingen dacht: de veranderingen volgden elkaar in hoog tempo op. Ook de vertrouwde stemming die er tussen Shimamoto en mij had bestaan, werd geleidelijk stroever. De veranderingen in lichamelijk en geestelijk opzicht gingen bij Shimamoto nog veel sneller dan bij mij. Daardoor voelde ik me ongemakkelijk. Bovendien had ik het gevoel dat haar moeder mij vreemd begon aan te kijken. Haar blik leek te zeggen: *waarom komt die jongen hier nu eigenlijk nog op bezoek, terwijl hij niet meer in de buurt woont en op een andere school zit?* Misschien was ik overgevoelig. Toch zat het me dwars.

Zo groeiden we uit elkaar en ging ik niet meer bij haar langs. Dat is waarschijnlijk verkeerd geweest (ik zeg

‘waarschijnlijk’, want het is tenslotte niet mijn taak om de uitdijende herinnering die ‘verleden’ heet te onderzoeken en vast te stellen wat daarvan goed is en wat niet). Ik had contact met haar moeten houden. Ik had haar nodig, en zij mij vermoedelijk ook. Maar mijn zelfbewustzijn was te sterk en ik was te bang om gekwetst te worden. Ik heb haar pas jaren later weer teruggezien.

Ook toen we elkaar niet meer zagen, bleef ik altijd met verlangen aan haar denken. In de puberteit, die periode vol verwarring en terneergeslagenheid, hebben de warme herinneringen aan Shimamoto me er vaak doorheen geholpen. Ik heb lange tijd een speciaal plekje in mijn hart voor haar opengehouden, als een klein bordje met ‘gereserveerd’ op een tafeltje in een rustig hoekje van een restaurant. Toch was ik ervan overtuigd dat ik haar nooit zou weerzien.

Toen ik haar leerde kennen was ik pas twaalf en had ik nog geen seksuele verlangens in de eigenlijke zin van het woord. Ik had wel een vage belangstelling voor de welving van haar borstjes en voor wat zich onder haar rok bevond. Maar ik wist niet wat dat in concreto betekende en evenmin wist ik waar dat in concreto toe zou leiden. Maar met mijn oren gespist en mijn ogen stijf dicht probeerde ik me een beeld te vormen van wat daar zou zijn. Dat was natuurlijk een onaf landschap. Alles was er vaag alsof het in mist gehuld was en de contouren waren onscherp en uitgelopen. Toch was ik gegrepen door het gevoel dat er in dit landschap voor mij iets heel belangwekkends verborgen lag. Dit wist ik wel: Shimamoto zag net zo’n landschap als ik.

Waarschijnlijk voelden we allebei dat ons bestaan onaf was en dat een nieuw te verwerven ‘iets’ zich aandiede om deze onafheid mee op te vullen. We stonden voor de deur die toegang gaf tot dat ‘iets’ – gedurende tien seconden, wij tweeën hand in hand onder een vaag flinkerend licht.

Op de middelbare school werd ik een tiener als alle andere. Dat was de tweede fase van mijn leven – een stadium in mijn evolutie. Ik hield op uitzonderlijk te zijn en werd een gewoon mens. Natuurlijk had ik mijn eigen problemen. Maar bestaan er in deze wereld zestienjarigen zonder problemen? Ik naderde de wereld en de wereld naderde mij.

Hoe het ook zij, op mijn zestiende was ik niet meer dat zwakke enig kind van weleer. Toen ik op de middelbare school zat, werd ik lid van een zwemclub bij een zwembad in de buurt. Daar leerde ik de crawl en al snel trok ik twee keer in de week serieus baantjes. Binnen de kortste keren waren mijn borstkas en mijn schouders breed en gespierd. Ik was niet meer het ziekelijke kind dat snel koorts kreeg of in slaap viel. Vaak stond ik naakt voor de spiegel in de badkamer uitgebreid mijn eigen lichaam in detail te bestuderen. Ik zag mijn lichaam haast voor mijn ogen veranderen. En het verheugde mij, niet zozeer omdat ik volwassen werd maar omdat een mens, ikzelf, kon transformeren. Het verheugde me dat ik iemand anders kon worden dan wie ik was.

Ik las graag en luisterde veel naar muziek. Ik had altijd al van boeken en van muziek gehouden, en deze beide gewoontes waren door de omgang met Shimamoto nog

versterkt. Ik liep op en neer naar de bibliotheek en verslond het ene boek na het andere. Als ik eenmaal in een boek begon, kon ik het niet meer wegleggen. Het was als een verslaving. Ik las onder het eten, ik las in de trein, ik las in bed, ik las tijdens de lessen. Ondertussen had ik de hand weten te leggen op een kleine stereo-installatie en elk vrij uurtje trok ik me terug op mijn kamer om jazz te luisteren. Maar ik had nauwelijks het verlangen om met iemand te praten over mijn ervaringen met boeken en muziek. Ik voelde me juist prettiger zonder iemand anders erbij. In die zin was ik waarschijnlijk een eenzelve, arrogante puber. Ik had een hekel aan teamsport. Ik had ook een hekel aan wedstrijdjes om de punten. Ik trok liever in mijn eentje baantjes in het zwembad.

Toch was ik niet volkomen eenzelve. Op school had ik een paar vrienden. Eigenlijk heb ik school nooit leuk gevonden. Ik had altijd het gevoel dat anderen erop uit waren om mij plat te walsen en dat ik me daartegen teweer moest stellen. Zonder mijn vrienden had ik in deze verraderlijke tienerjaren veel diepere wonden opgelopen.

Doordat ik was gaan zwemmen, was ik veel minder kieskeurig geworden wat eten betreft. Ook kwam het zelden meer voor dat ik begon te blozen als ik met een meisje praatte. Niemand lette er meer op dat ik enig kind was. Aan de buitenkant leek ik in ieder geval de vloek van het enig kind zijn te hebben afgeschud.

En ik kreeg een vriendinnetje.

Ze was geen uitgesproken schoonheid. Niet het type waarvan je moeder bij het zien van de klassenfoto vraagt